

Frekwencja. Wykorzystanie korpusów w badaniach językowych.

Prowadzący: dr hab. Iwona Kraska-Szlenk, dr Beata Wójtowicz

Współczesne badania językoznawcze coraz częściej koncentrują się nie na uogólnionych, abstrakcyjnych regułach modelujących tzw. kompetencję językową, lecz na faktach szczegółowych związanych z „użyciem językowym”, czyli tekstami tworzonymi w danym języku. Takie ujęcie pozwala zaobserwować, jak bardzo schematy zachowań językowych uwarunkowane są czynnikami frekwencyjnymi, które sprzyjają ich utrwalaniu i powielaniu. **Frekwencja**, czyli częstość występowania określonych elementów językowych, odgrywa istotną rolę zarówno w fonologii i morfologii, jak i w składni czy semantyce. W każdej z tych dziedzin językoznawstwa można wskazać przykłady „praw” czy „reguł” motywowanych częstością użycia. Badania nad frekwencją prowadzi się wykorzystując elektroniczne korpusy tekstów i różnorodne narzędzia i techniki komputerowe, które umożliwiają przeszukiwanie wielkich archiwów tekstowych w mgnieniu oka.

Lingwistyka korpusowa to *metodologia badań* językoznawczych. Podejście wykorzystujące korpusy jako źródła pozyskiwania wiedzy o języku. Nie jest ograniczone do jakiegś konkretnej dziedziny badań językowych i jest z powodzeniem stosowane do pozyskiwania wiedzy o języku w takich dziedzinach, jak składnia, semantyka, pragmatyka, fonetyka, socjolingwistyka, etc.

Podczas seminarium przedstawimy możliwość wykorzystania jej podstawowych narzędzi, takich jak konkordancje, kolokacje i listy frekwencyjne w pracy językoznawcy. Zastanowimy się też nad dalszym kierunkiem rozwoju lingwistyki korpusowej, głównie nad obecną tendencją wykorzystywania w badaniach zasobów internetowych, czyli zjawiskiem *web as a corpus*.

Niektóre ze szczegółowych omawianych zagadnień lingwistyki korpusowej to m.in.:

- zjawiska językowe warunkowane frekwencją
 - redukcja
 - gramatyzacja
 - analogia
 - polisemia
- korpusy tekstów
 - typologia
 - anotacja
 - narzędzia do ich przeszukiwania
- wykorzystanie korpusów w:
 - językoznawstwie
 - leksykografii
 - dydaktyce
 - translatoryce
 - inżynierii lingwistycznej

Bibliografia

- Anna Andrzejczuk, Maciej Czupryniak. 2009. O wykorzystaniu zasobów internetowych w pracy leksykografa. *Polonica*, t. XXIX, s. 189-204.
- Górski, Rafał L., Adam Przepiórkowski, Marek Łaziński, Barbara Lewandowska-Tomaszczyk. 2009. Polski korpus. *Academia. Magazyn Polskiej Akademii Nauk*, s. 4-7
- Kilgarriff A., Grefenstette G. 2003. Introduction to the Special Issue on the Web as Corpus. *Computational Linguistics*, 29 (3), s. 333–347.
- Korczakowska, Monika. 2001. Polskie korpusy tekstów (wybrane zagadnienia), *Prace Językoznawcze UWM*, Olsztyn, z. III, s. 65—75.
- Kraska-Szlenk, Iwona. 2004. Leksem ręka w języku polskim w porównaniu do mkono w suahili. W: Nina Pawlak i Zofia Podobińska (red.), *Języki Afryki a kultura*. Warszawa: AGADE. 174-199.
- Kraska-Szlenk, Iwona. 2005. Metaphor and metonymy in the semantics of body parts: A contrastive analysis. W: Elżbieta Górka i Günter Radden (red.), *Metonymy-Metaphor Collage*. Warszawa: Warsaw University Press. 157-175.
- Kraska-Szlenk, Iwona. 2005. The semantic network of Swahili moyo 'heart': A corpus-based cognitive analysis. *Studies of the Department of African Languages and Cultures* 37:47-80.
- Mańczak, Witold. 1996. *Problemy językoznawstwa ogólnego*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- McEnery T. & Wilson A. 2001. *Corpus Linguistics*. Edinburgh.
- Świdziński, Marek. 2006. Lingwistyka korpusowa w Polsce – źródła, stan, perspektywy. *LingVaria* Nr 1, dostępny http://www.mswidz.republika.pl/pliki/warsztat/ling_kor.pdf [dostęp 25.03.2011]
- Waliński Jacek. 2005. Typologia korpusów oraz warsztat informatyczny lingwistyki korpusowej. W: Barbara Lewandowska-Tomaszczyk (red.). *Podstawy językoznawstwa korpusowego*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, dostępny http://www.filolog.uni.lodz.pl/elise/emodule/files/Typologia_korpusow.doc [dostęp 25.03.2011]
- Wawrzyńczyk A. 2006. *Korpusy językowe. Tekstowe zasoby Internetu jako korpus. Wprowadzenie*. Warszawa.